

Sorfele

protocoll, hållet vid Special-Visitationen i
Sorfele kyrka den 6te Januarii 1838. Hvar
vid voro närvarande ej mindre församlingens
kyrkoherde Hrn Conrad Grönland, än en
färdig Allmoges af båda Konen samt under-
tecknad, som blifvit anmodad att föra pro-
tocoll.

S. D. Sedan såväl Hrn pastor Grönlands till Hög-
vördige Dom-Capittel ingångna anmälan af den
18de September 1837, samt Hrn. församlingens f. o.
Holmströms till Konungens Besättningshafvande
i Wexerbotten insända rapporter under den 27^{de}
Juni och 30 September, äfven som Max. Ven. Conf.
Hovii i anledning deraf utfärdade förordnande
för Contracts prosten Hrn Magister Joh. Rieberg
af den 23de October sistnämnde är, att hålla Visi-
tation uti Sorfele församling, till utronande af
förhållanden med den gynnade religions värdhet;
blifvit uppläste, företogs Visitationens förrettningen
med ledning först af Hrn pastor Grönlands anmälan.

Och då der förekommer 1°, att de så kallade
hufvud, under förhållande af den allmänna Guds-
tjensten, samla sig till särskild andakt; Och
uppå tillfrågan om dessa samlingar Hrn vid Hjelms
kyrkan i deras kyrkohägar och under pågående
allmän Guds-tjenst, de Hjelms de samman erkände,
upplästes Kongl. Brefvet af den 21 Januarii 1820,
deruti så väl tiden, då Hjelms sammankommer i nåde,
äro tillåtna, såsom och öfriga vilkor för tillåtelsen

bestämdt innefattas, och hvilken Konglig Majestätets
nådiga vilja och befallning, äfvensom d^{er} allmän-
na kyrko ordningen, de hade att hålla sig till
ofelbar efterrättelse.

2° Att de ropade ut och förbannelse öfver presterna
och andra människor; hvilka de och erkände
troende sig säkerh^t känna att presterna voro blinde
ledare, och att således de, som följde deras ledning,
ej kunde undgå det eviga fördärfel. Hvarakti-
gast presternas förmenade falska lärofattor bestodo,
uppgafvo de icke, utan sade i allmänhet, att de
ej rätt delade lag och evangelium. Visitationer er-
innade, att alla omilda och kärlekslösa omde-
men, vare sig om presterna eller andra människor,
voro stridande mot Jesu lära. Men de fannos
något verkligt fel hos sina lärare, antingen i
deras offentliga eller enskilda föredrag, eller att
i deras böcker, voro de icke allena berättiga,
utan äfven skyldiga att, dereft rättelse på annat
sätt ej kunde vinna, sådant anmälade och skyn-
ka hos deras förman.

3° Att de fördöma böcker, hvar till hvar Lindbloms
Cateches, Nya Psalmboken och Nya Händboken.
Detta erkändes äfven af kaspererna. Och när de
uppsfordrades att uppgifva hvad de anfögo såsom
felaktigt i den nya Catechesen, anfödes i synner-
het varch på 146 frågan: Hvar till vil^{ka} människor
använda sig förnuft. Att söka och emottaga san-
na begrepp om Gud m.m. — förnuftet, sade de, är ut-
andeliga saker blinda och förmodade. Ja. svarade

Visitationer
för
emott
och
Men
emott
som
fel
kropp
dens
håller
ransp
var
hau
den
hoga
att
att
hvilke
förnu
Den
såligh
med
fördo
Visita
digh
grubla
med
man
fader
på

ett Barn, som genom döden blifvit bortgickh,
innan det kunnit genom dopelsen inrättas uti
helga mannas samfund, än att tro mottagelsen.
Och hvad det medfödda synda förderfvel beträffar,
som viß icke förnekas, så, emott dopelsen, är
det ordentliga reningemedel från detta förderf,
är dock Gud icke bunden vid detta medel, såsom
det enda, utan har ständigt andra, dem vi icke
känna, detsam medel äro för honom nödvändiga.

Nya Testamentet är uti församling icke
antagen till begagnande vid den offentliga Guds-
tjensten, och vågade icke eller Visitationer för när-
varande tillstyrka dess införande; men saunt
det så mycket mera oförklarligt och straffbart
af kasanen att fördöma en sak, huars inrätt-
de, efter eget medgifvande, så lite kan de eller
ville känna, och till huars bruk de, genom
något Öfverhetens påbud, icke vore bundne.

Mass fördomlig och vilseförande är dock, efter
kasanens omdöme, den nya tryckt. Handboken,
till bevisande huars de först anförde Lyndabens
kännelsen, der det väl står att menniskan för-
des i synd, men ordet afslä är abelemanadt, på
hvilket ord de lade en så hufvudsaklig vikt, att
genom dess uttalande var, enligt deras uttryck,
anssyndens rot afhuggen. Visitationer sökte öfver-
tyga dem derom, att, detsam de höllo sig till
sakt och ej fastade sig vid blotta ord, skulle de
lätt finna meningen vara den samma, nemligen
att alla menniskor komma till världen med ett

med södt syndabegär, antingen ordet afslä quar
har eller icke. Ganska oegentligt vore det
äfsen sagh att arsyndens roth läge i afsläffen,
då den väl rätteligen bör sökas hos våra för-
sta föräldrar: efter syndofallet förderfrade
natten. Men om arsynden verkligen blifvit
rothegggen, såsom de gifva, derigenom att ordet
afslä är icke släkt med syndabekännelsen, så
borde de väl deröfver merare glädjas än oroa.

Dernäst anförde de Döpske-formulären, så-
som, efter deras åsigt, alldeles vanställt och fel-
aktigh, hvilket de påståda ville bevisa: Dö-
pskelsen, sade de, är en rättfärdiggörelsens hand-
lung; icke rättfärdiggörelsens artikel, så ej inga
några lags fordringar, ty vi varda rättfärdige
utan förskyllan af Guds blotta nåd i Jesu.
Men icke nya Döpske-formulären och föresjelfva
dopet föreläses först häfredspannan af lagen,
sedan tillfrågas barnet om det genom dopet
sitt detta heliga gyliges vill förbindas, och derpå
följer sjelfva dopet, hvilket vill så mycket säga
som: barnet döps till Mosen, icke till Christum.

Ekuru utan hopp att kunna föra saksarena
till annan öfvertygelse, underlät Visitationen likväl
icke att i förevarande ämne meddela nödiga
upplysningar och rättelser: — Döpskelsen väsende,
sade han, måste skiljas ifrån dess form. Till det
förre hör, att dopet sker, under bejunktur med
vatten, i fadrens och sonens och den Heliga Andas
namn, i enighet med Jesu, dess gudomlige Hiftares,
befallning; all det öfriga hör till formen.

del förra är oföränderlig, men del sednare kan
förändras, såsom och förhållandet är med del
nya döpsel-formulär. — Att anse döpseln
såsom en rättfärdiggörelsens handling lärer ej
af den Heliga Skrift kunna bevisas och flyktas;
Paulus kallas den ett bad till ny födelse, icke
till rättfärdiggörelse. Dessutom betraktas dö-
pseln vanligen såsom ett förbund emellan
Gud och människan. Hvilken Christen kan väl
vara okunnig om sitt döpsel-förbund? Till
ett förbund hörer ju, att pligter och skyldighe-
ter å ena sidan, samt rättigheter och förmoner
å den andra noga bestämmas. Detta har flött
uti del nya döpsel-formulär fullständigare,
än i del gamla, och kan således icke utan oför-
stånd förkastas och fördömas.

Färsende därtill att kåsarena funnit del
nya döpsel-formulär så högh felaktigh, och
de föräfsres löth öfvertala församlingens före-
ster att, vid barndop begagna del gamla, haf-
va en del bland kåsarena börjat sjelfve döpa
sina och andras barn efter formulär i gamla
Handboken. Och nämngafs nämndemannen
Jehr Königsön i Örnäs såsom den der i syn-
nerhet besattade sig med att efter gamla Hand-
boken döpa icke allenast nysödda barn, utan
och dem, som förut blifvit döpta efter den nya.
Jehr Königsön, som spej erkände, att så i sam-
ning var, erhöi nu frång tillfölgelse och besatt-
ning att afstå från en besättning, som, utom

i hög
bet
obcho
civila
vare
preste
rätt
barn,
eller
na, a
ligen
kans
H
vare
nytt
spara
frågo
de
mät
inga
del
och
H
hän
faren
vare
någ
boka
som
att a
med

1844. T. Lunds församling. 1844. 299
i högsta nödfall, ensamt tillhörde Fredrik Em-
bert. Och borde han besluta, att Likasä-
oberhörigt det vore af honom att intränga uti
civila Embetsmäns förrättningar, Likasä-
vare han afven berättigad, att besatta sig med
presteliga embets göromål. - Tillika sänder
rättade Visitationer församlingen derom, att de
barn, som döpas, vare sig af Herr Rönigson,
eller någon annan, som ej är prest, icke kan-
na anses såsom rätteligen döpte och foljakt,
ligen icke eller upptagne i den Christna kyr-
kans och församlingens gemenskap.

Herr Pastor Cronlund frågade nu om det
vore honom tillåtet att, på någons begäran,
nyttja de gamla dopelse formuläret. Hvar-
parades: Nej. Herr Pastorn framställde denna
fråga, icke af okunnighet om, hvar han bor-
de förhålla sig, men på det församlingen
mätte blifva fullt förvisad derom, att det
ingalunda berodde på honom, att i denna
del godtyckligt rätta sig efter någons öf-
skan och begäran.

Styrelseledaren Johan From i Gargnäs, - ma-
hända den kunnigaste och fogligaste bland kö-
parena, - sade sig väl icke, att det ej kunde
vara en församlingens lärare tillåtet att,
någon till behag, nyttja den gamla Hand-
boken, sedan en ny blifvit anbefalld; men
som han icke kunde frångå sin öfvertygelse,
att dopelse formuläret i den nya är i strid
med rättfärdiggörelsens artikel, ty begärde

han att uti protocollet skulle intagas det och,
såsom han förmodade, — äfven fleres väpnade
anhållan, det tacktes Högvärldige Herr Doctorn
och Prästern samt det Högvärldiga Dom-Ca-
pitlet lemna eller på högre ort utvärta till
Händ för Torsele församlings Presterskap, att
vid Barndop begagna den gamla Hand-
boken, emå någon för sit samvetes befriedande
sådant begär och anstas.

Herr Pastor Grönlund frågade ytterligare —
hur han borde försära, derest någon ej fram-
hafver sit barn till Presterskapet för att döpas,
utan döper det själf. Eller derest någon döper
ett barn, sedan det af Presten blifvit döpt. —
Visitationen svarade härpå, att han ansåg det —
höra till ordningen, att i förra fallet sådant
anmäla hos Konungens Befallningshafvande,
och i det sednare hos Högvärldiga Dom-Capitlet.

Sedan Herr Pastor Grönlunds anmälan,
rörande religions svärmeriet i Torsele församling
af kyrkans blifvit undersökt och de der förekom-
mande klagopunkter af böfverna erkände,
samt nödiga upplysningar, rättelser och före-
ställningar gifna, såsom protocollet utvredes,
upplästes Krono-Länsmannen B. O. Holmströms
till Konungens Befallningshafvande i Umeå
insända 2de Rapporten, den första af den 27^{de}
september Juni, deruti byggherren Nils Jo-

transfons i Grundtråsk Hustru Greta Sophia

Martensdotter angifves för att vara den måst

svärmiska, och att hon under sig svärmeri

afskadkommit oljud och förargelse såväl uti

som invid kyrkan Söndagen den 25te uti

nyssnämnde månad, genom de måst kadiska

och släkteljer ej mindre emot Presteskapet, än den

lära de förkunna. - Hustru Greta, sjelf när

varande, erkände sig vara den måst svärmi

ska inför människor, men den högsta inför Gud,

och vidgick för öfrigt allt hvad mot henne

uti denna rapport var angifvet; men sade

derjemte att allt hvad hon talat, var af gu

domlig ingifvelse. - Visitation kunde så mycket

mindre inlåta sig i något hufvudsakligt samtal

med henne, som hon, enligt Provincial-Läkaren

Herr Lindströms bebygg, är rebbad till sina

sinnen och saknar redigt förstånd, hvilket och

nogsamk kunde märkas af hennes åtbörder och

tal eller rättare skrik. Men församlingen förma

nades att ej låna sina öron åt en galen men

niskas tal, eller låta sig förvillas och missledas

af dess föregifna uppenbarelser, ty någon ane

delbar uppenbarelse är af, som ega Guds uppen

barade ord, mer mera icke lofvad, icke eller

af nöden.

De flästa klagoverket, som förekomma uti

den sednare Rapporten af den 20te sistlidne

September, äro orätt hållda emot Nybyggare -
Hustruen Greta Sophia Mårtensdotter i Grund-
träsk, men böra vara emot Nybyggaren Elov
Jonsen Burmans Hustru Ulrica Larsdotter i
Bure. - Hvarifrån detta misslag härleder sig,
kunde nu icke uppleffas, emedan så väl Kron-
länsmannen Holmström, som Pastors Adjunkten
Lindahl, ehuru underrättade om terminen för
denna visitation, nu icke voro tillfrågade. -
Imidlertid erkände sistnämnde Hustru sig
hafva fallit de i Rapporten förkommande -
yttranden: att det vare bättre förstörne Hodo
för altare och ropade Djävul, Satan, än att de
stå der och låsa syndabekännelsen: att det vare
bättre för folket lägga sig i kyrkovägen för att
höra, än att de gå in i kyrkan. - Hå tillfrå-
gan i hvad afseende det förre vare bättre,
än det sednare, svarade hon, att det förre
förhållande, hvilket hon visst icke i sig själf
gillade, vare så synbarligen felaktigh, att det
ej kunde misblida någon, då deremot det
sednare, genom sin yttre utseende af rätt,
lätteligen kunde förleda folket att sätta tro
till en falsk och förderflig sara. - Att nya
Catecheser blifvit af henne brände, erkändes
och uppgaf hon antalet till tre, med tillägg,
att hon ville bränna tusende. - Och vidblef
hon alla dessa tänkesätt och yttranden, o-
aktadt gifna förskallningar om det felak-
tiga deruti. -

Sedan
hört
dette
lyck
te
fall
vi d
väre
väre
höre
enst
ord
gen
af o
Evan
äng
der
gru
gen
fals
bär
en
ena
Gue
ofte
dig
go
hva

Sedan allt hvad till denna förrättning anslås
håra salunda var fulländad, slutade Visitationen
Åiken med ett tal af ungefär följande ord,
lydande:

Älskade Embets bröder! Dykt och ansvaret
fallt är det kallt och blifvit anförtrödt, - men
vi det aldrig förgloma. - Öf är anförtrödd
världen ej blott om våra egna, utan och om
våra Åhörare själar. Till själar fanna värld
hörer, att vi först och främst, så offentligen som
en skilt, rent och klart förkännas Guds heliga
ord, i enlighet med de heliga Skrifterna: Sa-
gen till syndares värkelse och till hännedom
af deras djupa synda elende och stora syndaskuld,
Evangelium till tröst och fröjd för alla
ängestulla och bättningsdiga själar. - Vi böra em-
der visa våra Åhörare såväl om salighetens
grund, som salighetens ordning: - att Jesus
genom sin görande och lidande lydnad är
salighetens enda grund: - att den alvarliga
bättringen, - en säng änger öfver synden och
en levande tro på Christum, - är salighetens
enda ordning. - Dernaß böra vi, efter den nåd
Gud öf förlånar, besluta öf om en helig och
ofstraffelig vandel, hvilken Christi Evangelio vä-
dig är; vara Hjorden till en föresyn i alla
goda verk; själfve vandra den vägen förut,
hvilken vi anvisa för andra, så att hvar och en

af oss i sanning må kunna säga: varer mine
effterföljare, såsom jag Christi. — När vi så sek-
lara och lifverne ställe oss Guds ord till regel-
och rättspöre, då kunne vi, oaktadt våra många
ofullkomligheter och brister, för Jesu skull äga fren-
dade samveten; då kunne vi också i stilla tälamäs-
fördrag de smådetter och det förakt, hwarmed
ovisa människor söka att nedtrycka oss, väl ver-
sande att Lärjungen icke är öfver sin Mästare,
icke eller Läraren öfver sin Herra, — och hafva de
kallat Husbonden Beelzebub, hvar myskel mer
skola de så kalla hans husfolk?

Och eder, I medlemmar af denna Christliga församling! beder och förmanar jag på det omäste,
att I icke försummen Guds nåd, utan i all Christlig
ensfaldighet och tro anammen ordet, som i Eder
planteradt är, det edra själar från saliga göra.
Hälsn fridens och kärlekens Anda, — Jesu milda
och fäktmodiga Anda, — exemplifva edra hjertan,
så att I faren efter det, som till frids Lärar och det,
som Lärar till förbättring inbödles. — Hafsven-
nit om Gud, men värliga, ly det ovisa nitet, som
ensfaldigh sätter sig vid blotta ordformer och der-
för med häftighet strider, sender saknad af det
högre andeliga Ljuset, kan ej annat, än leda
till de olycksfälgaste förändringar och oredor in-
om ett Christligt samfund, der andans enhet
genom fridfens band borde kallas. — Att Guds

Husfrud-personerna för Läsare-jerten, hvilka
angäfvos vara: Händemannen Jehr Königs-
son i Örnäs. - Nybyggaren Hans Göransson
i Hensund. - Nybyggaren Anders Johansson
i Bure. - Nybyggaren Nils Johansson och dets
Hustru Greta Sophia Märkensdotter i Grundträsk.
Hustru Ulrica Larsdotter i Bure. - Nybyggaren
Daniel Königs-son i Svergoliden och Nybyggaren
Johan Larssons Hustru Nina Svardsdotter i
Örnäs, - hade dagen före Visitationen, eller
fredagen den 4te Januarii, bifärit kallade till
enstillt sammanträde i Prestegården, der de sig
och insunno och hvarst Visitator hade tillfälle,
att göra sig närmare vunderättad om deras re-
legiösa tankesätt, samt vunder vänligt och för-
troligt samt förklarade vad han deruti sam-
felaktigt, skuru med föga framgång. - Binda-
målet med detta sammanträde var ock, att göra
sjelfva Visitationen i kyrkan mindre vidlyftig;
hvarför han ock då, vunder återopande afsva-
ran dagen förut utförligare med dem talat,
hvarde underlita att vidlyftighet. -

Läsarnas begäran, att vid protocollet för-
ga en skriftlig uppsats på deras religions
meningar, hvilken de till morgondagen ville
hafva färdig, bifölls. -

En och dag för skrifte

In fidem,
J. Sundelin